

5. CZY ZNASZ SWOJEGO KOTA?

Inne niż w karcie pracy ucznia zachowania kota, o których można porozmawiać:

- **Mruczenie** – powodowane jest przez wibrację muskulatury krtani. Mruczeniem kot sygnalizuje, m.in. że jest mu dobrze, czuje się bezpiecznie i ufa osobie, z którą przebywa. Kotka jeszcze przed ukończeniem porodu mruczeniem sygnalizuje dzieciom, że są bezpieczne – a one od pierwszych dni życia sygnalizują jej, że jest im dobrze.
- **„Wołanie opuszczonego”** – są to serie bardzo głośnych miauknięć, pomiędzy którymi często następują kilkugodzinne przerwy. Jest to nawoływanie kota, który znalazł się w obcym miejscu, czuje się samotny i przerażony. Bardzo często jest to kot porzucony przez człowieka. Takiemu kotu koniecznie trzeba pomóc!
- **Miauczenie** – wbrew powszechnemu pogładowi jest to dosyć rzadko wydawany dźwięk. Wskazuje na głód, potrzebę wyjścia lub dostania się do jakiegoś pomieszczenia itp.
- **„Ugniatanie ciasta”** – kot będący w wyjątkowo błogim nastroju zaciska na przemian to jedną, to drugą łapkę, wysuwając pazury. Zachowanie to wywodzi się z dzieciństwa – małe kotki łapkami ugniatają gruczoł mleczny matki w czasie ssania.
- **Pielęgnacja ciała** – koty spędzają bardzo dużo czasu na pielęgnacji ciała. Zlizują wówczas bardzo dużo włosów, które zalegają im w żołądku i mogą być przyczyną sporych dolegliwości. Warto kotu, który nie wychodzi na dwór, wysiać w doniczce trawę – koty chętnie ją zjadają, aby po chwili zwrócić wraz z włosami lub innymi elementami zalegającymi w żołądku.

6. JAK USZCZĘŚLIWIĆ SWOJEGO KOTA?

KOT LUBI:

- **Towarzystwo innych zwierząt i ludzi** – warto zastanowić się nad zaadoptowaniem większej liczby zwierząt, kot mający towarzystwo (niekoniecznie innych kotów, może to być pies) łatwiej znosi samotność podczas nieobecności opiekunów.
- **Galop przez mieszkanie** – wieczorem lub też przed i/lub po wypróżnieniu, kot uwielbia pędzić po mieszkaniu. Zabawa ta jest dla kota korzystna (m.in. sprzyja pracy jelit), nie należy mu jej zabraniać.
- **Przebywać na wysoko położonych miejscach** – idealnych punktach obserwacyjnych. Opiekun powinien w wysoko położonych miejscach (np. na szafie) urządzać swojemu kotu poślania (np. w tekturowych pudełkach wysłanych kocykiem).
- **Mieć do wyboru kilka legowisk w mieszkaniu.**
- **Zabawę w kartonowych pudłach.**

- **Drapaki** – urządzenie służące do ostrzenia pazurów.
- **Tylko delikatne pieszczoty** – zdrowy, spokojny kot bardzo lubi się pieścić. Nie lubi jednak pieszczot zbyt rubasznych oraz zbyt długo trwających, co daje opiekunowi do zrozumienia. Trzeba to uszanować!

KOT NIE LUBI:

- **Zbliżania do pyszczka otwartej dłoni** (co pojmuje jako wstęp do ataku)
- **Uporczywego patrzenia prosto w oczy** (to również pojmuje jako wstęp do ataku)
- **Pociągania za ogon, łapy, wąsy i uszy**
- **Gładzenia pod włos**
- **Podnoszenia za skórę**
- **Ostrych, głośnych dźwięków** (gwizd, krzyk, głośna mowa, nagłe hałasy). Koty są bez porównania bardziej wrażliwe od ludzi i innych zwierząt, różne bodźce zewnętrzne są przez nie odczuwane bardziej intensywnie.
- **Niesprzątniętej kuwety** – w brudnej kuwecie się nie załatwi!

7. ABY TWÓJ KOT BYŁ BEZPIECZNY

- **Otwarty balkon i okno** – kot nie zawsze spada na 4 łapy! Często upadek z dużej wysokości **kończy się śmiercią kota!** Najlepszym rozwiązaniem dla kota przebywającego w mieszkaniu jest zamontowanie kraty na balkonie (z odpowiednio małymi oczkami). Dzięki temu zwierzę może przebywać na balkonie i obserwować świat (co bardzo lubi) – a przy tym jest zupełnie bezpieczne.
- **Pralka** – koty znajdują sobie przeróżne miejsca do spania, czasami może być to nasze pranie. Przed zamknięciem pralki upewnijmy się, że pośród ubrań nie został nasz śpiący kot.
- **Kwiatki** – koty bardzo lubią obgryzać kwiatki, niektóre są dla kota nieszkodliwe, jednak bywają również rośliny trujące (np. aloes, azalia, diffenbachia, bluszcz, narcyz, filodendron, kasztanowiec, konwalia majowa, tulipan, hiacynt, fiołek alpejski, mak, pierwiosnek). **Nie pozwólmy, aby kot miał do nich dostęp!**
- **Środki chemiczne** - np. płyny do czyszczenia - mogą być dla kota śmiertelnie niebezpieczne!

Warto wspomnieć, iż – jeżeli nasz kot wychodzi na dwór – powinniśmy zaopatrzyć go w obrózkę z adresem. Daje to kotu szansę na powrót do domu w sytuacji, gdy np. uległ wypadkowi. Sprawdźmy jednak czy obróżka jest właściwie dopasowana i nie narazi kota na przypadkowe uduszenie się.

8. KOTY WOLNOŻYJĄCE W MIEŚCIE

DLACZEGO KOTY SĄ W MIASTACH NIEZBĘDNE

Jako jedyne drapieżniki żyjące na stałe w mieście – **koty chronią nas przed inwazją gryzoni (szczurów i myszy)**. Obecnie w miastach żyje nawet 3-krotnie więcej szczurów niż ludzi! Nie tylko niszczą one zapasy żywności, przegryzają instalacje elektryczne w domach, miejscach pracy a nawet samochodach – ale przede wszystkim zagrażają naszemu zdrowiu. Przenoszą około 70 różnych chorób (m.in. wścieklizna, dżuma, dur plamisty czy zapalenie wątroby); najczęściej choroby układu pokarmowego.

ZAGROŻENIA KOTÓW WOLNOŻYJĄCYCH

Zamykanie okienek piwnicznych przed kotami – skazuje je na cierpienia zwłaszcza zimą, podczas silnych mrozów, do których te zwierzęta nie są przystosowane.

Zamykanie okienek piwnicznych z kotami wewnątrz - uwięzione w ten sposób koty giną okrutną śmiercią.

Okrucieństwo mieszkańców – niekontrolowane rozmnażanie i nadmierna liczba kotów wywołuje często u ludzi agresje i popycha ich do czynów niehumanitarnych, okrutnych i karalnych. Koty bywają dręczone, okaleczane **a często zabijane (zwłaszcza małe)**.

Wolno biegające psy, często szczute przez opiekunów.

Ruch uliczny – często bywają potrącone przez samochód, nierzadko śmiertelnie. Nie pozwól kotu konać na ulicy! Zaopiekuj się nim, zabierz go do weterynarza.

JAK POMAGAĆ KOTOM WOLNOŻYJĄCYM

- **Dokarmiaj!** To nieprawda, że kot żyjący na wolności sam się wyżywi. Aby nasycił się myszami, powinien ich zjadać około 25 na dobę! W sprzyjających okolicznościach jest w stanie złowić ich zaledwie kilka. Nieprawdziwy jest też pogląd, że w przypadku dokarmiania zwierzęta te stają się mniej łowne. Koty stale mające zbyt mało pożywienia – po prostu głodują, stają się podatne na choroby i słabną. Wskutek tego – oczywiście łowią mniej myszy. Stają się mniej łowne w wyniku braku dokarmiania! Dokarmiajmy koty o w miarę stałej porze (bardzo szybko się jej nauczą i będą oczekiwały na posiłek) i najlepiej późnym wieczorem. Mamy wtedy pewność, że do miski nie dobiorą się biegające luzem psy. Czasem problemem są ludzie, złośliwie wyrzucający pokarm.
- **Zapewnij kotom dostęp do świeżej wody** przez cały rok (zarówno w upalne lato, jak i mroźną zimą).
- **Zostaw kotom otwarte okno piwniczne**, żeby miały się gdzie schronić przed chłodem, deszczem czy psami. Zapewnij kotom w piwnicy ustronne miejsce odpoczynku
- **Jeżeli znajdziesz małego kota** – zaopiekuj się nim, odchowaj go i – jeśli nie chcesz lub nie możesz go u siebie zostawić – znajdź mu odpowiedzialnych opiekunów!
- **Sterylizuj!** Koty wolnożyjące powinny być sterylizowane, aby nie rozmnażały się nadmiernie.
- **Lecz!** Koty w miarę potrzeby powinny być leczone przez weterynarza; powinny być też odpchlone, odrobaczone i zaszczepione.
- **Swojego psa wyprowadzaj na smyczy**, aby nie niepokoił kotów.

* W tekście dotyczącym zagrożeń kotów wolnożyjących celowo nie jest wyjaśnione, co człowiek zrobił z kociętami po ich znalezieniu. Pozostawiamy Państwu decyzję, jak poprowadzić rozmowę z uczniami w tej kwestii; na jak brutalną prawdę są oni przygotowani. Prawda zaś jest taka, że bardzo często małe kotki są topione lub uśmiercane w inny sposób. **Małe koty są żywymi, czującymi istotami i zabijanie ich jest okrucieństwem!** Zdarza się również, że kocięta odnoszone są do schroniska dla zwierząt. Od wiosny do jesieni wszystkie schroniska pełne są małych kotów (czasem przynoszonymi wraz z matkami). Takie przegęszczenie najczęściej uniemożliwia umieszczanie miotów w osobnych kojcach, co sprzyja rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych. Dziesiątkują one kocięta (zbyt młode na szczepienie); często umierają w męczarniach. Optymalnym rozwiązaniem w przypadku znalezienia kociąt jest zaopiekowanie się nimi przynajmniej tymczasowo (m.in. zapewnienie opieki weterynarza) a następnie znalezienie im odpowiedzialnych opiekunów.

To jest możliwe!

9. INNE ZWIERZAKI W DOMU

Podkreślmy na lekcji, że również małe zwierzęta, jak chomiki, świnki morskie, papugi, kanarki itp. są czującymi istotami i powinny być tak samo dobrze i odpowiedzialnie traktowane, jak psy i koty.

Chomik

Chomiki są zwierzętami wszystkożernymi – podstawą ich pożywienia są nasiona pszenicy, jęczmienia, owsa, żyta, prosa, kukurydzy. Ponadto – owoce i warzywa (np. jabłka, gruszki, truskawki, maliny, pomidory marchew, ogórki). Dodatkowo, od czasu do czasu – powinny otrzymywać pokarm zawierający białko – np. sery.

Należy ponadto pamiętać, że chomik ma w zwyczaju magazynować pożywienie w klatce, dlatego codziennie powinno się przeglądać klatkę i usuwać spleśniałe zapasy.

Klatka chomika powinna być wyposażona w poidło oraz elementy służące do zabawy (kołowrotek, domki, rurki, drabinki do wspinania).

Świnka morska

Jest zwierzętkiem roślinożernym, jej głównym pokarmem jest siano. Dostarcza ono śwince błonnika, niezbędnego dla prawidłowego trawienia a także umożliwia ścieranie stale rosnących zębów trzonowych. Od wiosny do jesieni powinna ona otrzymywać świeże rośliny. Do klatki nie wolno jej wkładać kołowrotka – gdyż grozi to obrażeniami kręgosłupa i łapek.

Papuga

Zwierzę powinno przynajmniej od czasu do czasu mieć możliwość rozruszania skrzydeł i fruwania po mieszkaniu. Należy jednak koniecznie pamiętać wówczas o zamknięciu okien i drzwi. Dobrze jest również zasłonić okno, bo ptak kieruje się w stronę światła i może się rozbić o szybę. Nawet, jeśli nie robi sobie wówczas dużej krzywdy, na pewno będzie to dla niego nieprzyjemne doświadczenie. Z innych niebezpieczeństw wymienić należy m.in. ostre przedmioty (chowajmy je, wypuszczając ptaki z klatki), dym papierosowy (papugi są niego bardzo wrażliwe), zbiorniki z wodą (np. woda w zlewie czy w wannie – papuga chcąc się wykąpać w takiej wodzie może się zachłysnąć, jeśli zbiornik będzie zbyt głęboki).

10. GDY ZWIERZĘ CHORUJE

Gdy zwierzę, którym się opiekujemy, wykazuje oznaki choroby, koniecznie trzeba udać się z nim do weterynarza. Nie leczymy zwierzęka sami, używając leków stosowanych dla ludzi – gdyż możemy mu bardzo zaszkodzić!

Najlepiej jest zapobiegać chorobom przez odpowiednią profilaktykę i opiekę. Należy przestrzegać kilku zasad, o których powinny również wiedzieć i pamiętać dzieci:

- **cykliczne odrobaczanie** – zwierzę powinno być regularnie odrobaczane przez weterynarza, należy również zabezpieczać je przed pasożytami zewnętrznymi. Wówczas i zwierzę będzie zdrowe, i ludzie, z którymi mieszka, nie będą narażeni na zakażenie pasożytami.
- **szczepienia** – zwierzę powinno być pod kontrolą weterynarza, który wskaże częstotliwość szczepień.
- **pielęgnacja** – należy dbać o sierść naszego zwierzęcia. Np. regularne szczotkowanie kota zapobiega połknięciu przez niego nadmiaru włosów.
- **zabawa** – jest to bardzo ważny element życia zwierząt, niezbędny dla prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego. Buduje więź między zwierzęciem a jego opiekunem i przyczynia się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Dostarcza również niezbędnego ruchu.
- **trawa w doniczce** – polecana dla kotów, które nie wychodzą z domu. Kot w naturze czasami zjada bardzo duże ilości trawy (wygląda, jakby się paść), po czym wymiotuje. Jest to sposób na oczyszczenie żołądka z zalegających elementów (sierści i resztek pokarmu). Kot mieszkający w domu również ma taką potrzebę oczyszczania żołądka, należy mu to umożliwić wysiewając w doniczce np. owies lub żyto.

Pamiętajmy, że wszystkie zwierzęta w Polsce są chronione prawem (Ustawa o ochronie zwierząt z dnia 21.08.1997 r.); za znęcanie się nad nimi grozi kara grzywny i więzienia.

Spis literatury

1. Behrendt K., Skogstad K. 2006. Świnki morskie. Wiedza i Życie. Warszawa.
2. Morris D. 1999. Dlaczego pies merda ogonem. O czym mówi nam zachowanie psa. Książka i Wiedza. Warszawa.
3. Morris D. 2000. Dlaczego kot mruczy: o czym nam mówi zachowanie kota. Książka i Wiedza. Warszawa.
4. Stromenger Z. 2004. Koty i kotki. Być kotem... Poradnik. Książka i Wiedza. Warszawa.
5. Sumińska D. 2009. Co warto wiedzieć o psie. Multico.
6. Taborska M. 2005. Chomiki. Egros.
7. Vopel K.W. 2003. Myśleć jak góra, czuć jak rzeka. Zabawy i eksperymenty uczące szacunku do przyrody dla dzieci w wieku od 6 do 12. Wydawnictwo Jedność, Kielce.

Autorzy pakietu edukacyjnego

Koncepcja i teksty:

Maja Głowacka

Ilustracje:

Krystyna Bando
Krystian Gabryel
Tomasz Kuczynko
Alina Malik
Magdalena Maślak
Grzegorz Michalski
Magdalena Mida
Aleksandra Nowak
Monika Zbrzeźniak

Skład i przygotowanie do druku:

Joanna Ciepły